

Vragen van Inwonersbelangen naar aanleiding van het rapport van Berenschot

Vraag 1: De inhoud van het begrip “belangenverstremgeling” wordt in de rapportage niet toegelicht en we verzoeken om een nadere toelichting al realiseren wij ons dat de beantwoording van deze vraag al is toegezegd.

De definitie van belangverstremgeling is af te leiden uit artikel 2.2 van uw gedragscode voor politieke ambtsdragers: *“Een politieke ambtsdrager voorkomt bij zijn handelen te allen tijde (de schijn van) bevoordeling van zichzelf dan wel derden. Een bestuurder vertegenwoordigt de gemeente in onderhandelingen en zakelijke gesprekken altijd in het bijzijn van een ambtenaar.”*

Hieruit volgt dat indien het handelen van de politiek ambtsdrager heeft geleid tot bevoordeling van zichzelf dan wel derden dit kan worden aangemerkt als belangverstremgeling.

In het geval van de heer Duindam constateren wij op pagina 32 dat belangverstremgeling zich (ondanks de gewekte schijn) niet aantoonbaar heeft gemanifesteerd. We hebben geen feiten en omstandigheden kunnen vaststellen waarbij de heer Duindam heeft gehandeld tegen het belang van gemeente Woerden en in het belang van GemBoxx en/of zichzelf.

De vraag uit de raad tijdens de toelichtende presentatie was of er ook sprake is van belangverstremgeling wanneer het handelen van een wethouder zou leiden tot een voordeel voor zowel de gemeente als zichzelf. Indien een dergelijk geval zich voor zou doen is sprake van bevoordeling van zichzelf, hetgeen conform artikel 2.2 van uw gedragscode niet is toegestaan.

Vraag 2: Bent u het met ons eens dat gelet op het feitencomplex het norm overschrijdende gedrag van de wethouder in betekende mate, binnen de context waarin hij opereerde, ontstaat respectievelijk in stand werd gehouden door gedragingen van het college?

Zie o.a. de “move” blz 40 waarin wordt gesproken over “ uiteindelijk ....de burgermeester de MoU ondertekent...” ondertekend etc.ect.

Zo nee waarom niet?

Op basis van de bevindingen van het onderzoek kan in onze optiek een dergelijke uitspraak niet worden gedaan. Hoe de heer Duindam heeft gehandeld ten aanzien van zijn belangen en de meldingen die hij hier over heeft gedaan is primair een verantwoordelijkheid van hem zelf. Wel constateren wij dat het college op een enkel onderdeel onvoldoende alert is geweest ten aanzien van de betrokkenheid van de heer Duindam bij besluitvorming over GemBoxx. Later toont het college zich juist wel alert. Dit lichten wij toe op pagina 34 / 35.

Vraag 3: Is ons oordeel juist dat het verstrekken van achtergestelde leningen is gelijk te stellen met het verstrekken van risicodragend vermogen

Ja

en daarmee feitelijk hetzelfde is als het verstrekken van eigen vermogen aan de desbetreffende onderneming?

Eigen vermogen is een balanspost en is een resultante van eigendom minus schulden van een bedrijf. Eigendom kan uit verschillende posten bestaan (vorderingen, onroerend goed, etc.). Het ‘verstrekken’ van eigen vermogen is daarom niet van toepassing.

Hierdoor nl. loopt verstrekker ondernemersrisico en zal zich dientengevolge gedragen als een ondernemer. Temeer daar de wethouder op de TV heeft verklaard ca 4 uur per week zich bezig te houden met strategie/beleid van een al dan niet direct betrokken onderneming.

N.b. Uit ons onderzoek blijkt niet dat de heer Duindam zich heeft bezig gehouden met strategie/beleid van GemBoxx na november 2012.

Vraag 4: Is o.m. in het kader van vraag 3 niet reeds de facto sprake van belangenverstremgeling in plaats van de schijn van belangenverstremgeling. Ook al behoeft een dergelijke verstremgeling, op zich zelf genomen, niet gaan ten koste van de (plaatselijke) overheid. En zo nee, op grond van welke argumenten? (zie vraag 1) en artikel 2, sub 1,2,3 (blz 2 van bijlage 2)

Zie ook Wikipedia: "*Belangenverstremgeling* duidt op een situatie waarbij iemand meerdere belangen dient, die een zodanige invloed op elkaar *kunnen* uitoefenen dat zijn integriteit ten aanzien van het ene of het ander belang in het geding komt.

Zie ook een zekere analogie met

<http://www.minza.nl/Actueel/Kamerstukken/2002/12/Procedure/> ten_ aanzien_ van_ kandidaat_ministers_en _staatssecretarissen

Zie antwoord vraag 1. Wij hebben op enkele onderdelen vastgesteld dat de heer Duindam de schijn van belangenverstremgeling op zich heeft genomen. Belangenverstremgeling heeft zich (ondanks de gewekte schijn) in de praktijk echter niet aantoonbaar gemanifesteerd.

Vraag 5: In het rapport wordt regelmatig de uitdrukking gebruikt dat u het een en ander **niet** hebt kunnen vaststellen. Dit wijst er op dat u het een en ander feitelijk niet kunt waarderen maar dat u het een en ander wel relevant acht, anders heeft een dergelijke negatie op zichzelf geen betekenis.

In hoeverre heeft dit "ontbreken" de conclusies van het rapport beïnvloed? (zie bijvoorbeeld blz 34 onder punt 3.7 resp. blz 41, bovenaan)

Ons onderzoek hanteren wij de opbouw dat wij eerst de feiten in beeld brengen en vervolgens deze feiten analyseren en beoordelen aan de hand van het normenkader. Daartoe hebben wij maximale inspanning verricht om de benodigde informatie te verzamelen om de gebeurtenissen te kunnen reconstrueren. Op een aantal onderdelen hebben wij desondanks onvoldoende informatie tot onze beschikking gehad om vast te stellen wat zich precies heeft plaatsgevonden. Een groot deel van menselijke interacties wordt immers niet vastgelegd in documenten, beschikbare documenten weerspiegelen niet altijd de daadwerkelijke gebeurtenissen en herinneringen van mensen zijn door de tijd vervaagd dan wel gebeurtenissen zijn verschillende beleefd.

Het gevolg is dat wij voor die onderdelen waar wij onvoldoende informatie hebben om de feiten vast te stellen ook niet over kunnen gaan tot analyse en beoordeling van die gebeurtenissen. Op blz. 34 stellen wij bijvoorbeeld dat het niet goed is vast te stellen wanneer en op welke wijze de belangen van de heer Duindam zijn besproken in de collegevergaderingen. Het gevolg is dat wij geen oordeel kunnen geven over *houding, gedrag en mate van reflectie* van het college in dezen.

Vraag 6: Zijn er in, het verlengde van vraag 5, omstandigheden geweest die op uw onderzoek en de conclusies van uw onderzoek belemmerend hebben gewerkt? En zo ja, kunt u ons daar nader over informeren?

Wij weten niet precies op wat voor een type 'omstandigheden' u hierbij doelt. Zoals aangegeven bij vraag 5 wordt niet iedere interactie tussen personen vastgelegd in

documenten, hoeven documenten niet altijd de werkelijkheid te weerspiegelen en kunnen herinneringen van personen uiteen lopen. Dit is in die zin een omstandigheid waar je als onderzoeker in ieder onderzoek mee te maken krijgt. Dit probeer je zoveel mogelijk te ondervangen door goed door te vragen op documenten en gebeurtenissen bij de verschillende betrokkenen. Alle personen die wij hiervoor hebben benaderd hebben medewerking verleend aan het onderzoek.

Vraag 7: Uw conclusie is dat het inkooptraject als zodanig correct is verlopen. Zien wij het juist dat uw onderzoek zich niet heeft uitgestrekt tot de vraag of er ter zake meerdere aanbieders van soortgelijke software in de markt zijn of waren en /of in casu dit soort van trajecten op zichzelf weer het gevaar van eenzijdige binding aan een software-leverancier kunnen opleveren? Iets waarvan de raad als controlerend orgaan zich van bewust behoort te zijn. (Kennelijk heeft de wethouder zich daar in het openbaar wél over uitgelaten.)

Het onderzoek voorziet inderdaad niet in een marktanalyse van ICT aanbieders voor gemeenten.

Vraag 8: Wellicht vallend buiten de scope van uw onderzoek: kunt u als “nevenproduct” toch wellicht uitspraken doen over de mate waarin naar uw oordeel binnen de ambtelijke organisatie voldoende “checks and balances” zijn ingebouwd die een eenzijdige oriëntatie op het oplossen van problemen en daarmee op bijvoorbeeld het proces van inkopen verhinderen of hebben verhinderd?

Wij hebben inderdaad niet onderzocht of er als zodanig voldoende checks en balances in de organisatie aanwezig zijn, en zijn daarom terughoudend in het geven van een oordeel over de kwaliteit hiervan. Wel hebben wij geconstateerd dat de gemeente Woerden voor enkele opdrachten exclusief in zee is gegaan met GemBoxx. Daarbij heeft de ambtelijke organisatie gehandeld binnen de kaders van het inkoop- en aanbestedingsbeleid en is waar noodzakelijk meermaals afstemming geweest met het college. Het college heeft m.b.t. de Inwonercloud vrijstelling gegeven van het inkoop- en aanbestedingsbeleid voor GemBoxx en een ander bedrijf. Het aanbestedingsbeleid geeft het college de mogelijkheid om gemotiveerd van dit beleid af te wijken. Ambtenaren hebben het besluit voorbereid en het college heeft het besluit genomen.

Vraag 9: U constateert (in onze optiek): een zwakke attitude rondom thema’s als bestuurlijke integriteit en dus o.i. als gevolg daarvan van een gebrek aan moreel besef. In het kader van het onderzoek heeft u verklaard o.m. kennis te hebben genomen van de notitie van 16-12-15 (*verslag van klein coalitieoverleg 15-12-2015*) waaruit o.i. blijkt dat van dualisme tussen het college en de raad geen sprake is. Bent u met ons van mening dat deze notitie naar haar aard uw conclusies rondom het thema integriteit ondersteunt, omdat in de desbetreffende notitie specifiek het voornemen wordt geuit om termen als “integriteit” en “belangenverstremgeling” waar mogelijk te vermijden?

Zo ja, op grond waarvan; zo nee , waarom niet?

Wij hebben kennis genomen van dit verslag. In onze optiek had dit overleg betrekking op het politieke proces rondom het aftreden van de heer Duindam en niet zozeer op de casuïstiek waar het onderzoek over gaat. Derhalve hebben wij dit verslag niet meegenomen in onze analyse.

Vraag 10: Het valt ons op dat u geen kritische noot laat horen bij de beoordeling van de beantwoording van de door u gestelde vragen rondom de plausibiliteit van de antwoorden. Met name de mate waarin gegeven antwoorden plausibel zijn, worden door u in het rapport niet getoetst op kwalitatieve aspecten. Sommige antwoorden, zouden o.i., gegeven de context, als ongeloofwaardig moeten worden betiteld. Kennelijk heeft u hiervan af gezien. Kunt u de beweegredenen daarvoor verklaren? (zie o.m. het geheugenverlies dat kennelijk is

opgetreden na het ondertekenen van notarieel vastgelegde akten; bijvoorbeeld het recht op terugkoop van vermogenstitels)

Voor zover gebeurtenissen vastgelegd in documenten en/of herinneringen van personen over deze gebeurtenissen uit een lopen hebben wij dit weergegeven in de rapportage. De reden dat wij niet tot een oordeel overgaan van de plausibiliteit van sommige verklaringen is omdat wij intenties, gemoedstoestand en kwaliteit van iemands geheugen niet objectief kunnen vaststellen.

Vraag 11: Bij de beoordeling van de vraag of door de betrokken wethouder ter zake feitelijk ondernemersrisico is/werd gelopen, zou zulks ook relatief eenvoudig kunnen worden afgeleid uit de belastingaangiften van de desbetreffende jaren van de te onderzoeken persoon. Dit gaat zeker op voor het 1,1% belang in Grexx en voor het risicodragend vermogen in de vorm van achtergestelde leningen. Te verantwoorden in box II of Box III.

Zien wij het juist dat de (fiscale) vermogenspositie in het onderzoek buiten beschouwing is gelaten? En zo ja op grond waarvan?

Gegeven de antwoorden van de wethouder is er kennelijk sprake van het doen van een onjuiste fiscale aangifte. Heeft u hem tijdens het onderzoek hierop geattendeerd?

Wij hebben de mogelijkheid gehad om tijdens dit onderzoek een groot aantal originele notariële aktes te bestuderen. Dit zijn de meest oorspronkelijke bronnen die de belangen met betrekking tot de onderzochte casus in beeld brengen. Verder hebben wij van de heer Duindam en GemBoxx informatie gekregen over de verstrekte achtergestelde leningen.

De relatie tussen de heer Duindam en de fiscus was geen onderwerp van onderzoek. Hier zijn wij derhalve niet op in gegaan.

Vraag 12: Het **Algemeen Rijksambtenarenreglement**, artikel 61 a handelt over werkzaamheden waaraan het risico van financiële belangenverstremgeling is verbonden. Lid 4 luidt: *“Het is het de ambtenaar verboden financiële belangen te hebben, effecten te bezitten of effectentransacties te verrichten waardoor de goede vervulling van zijn functie of het goed functioneren van de openbare dienst, voor zover dit in verband staat met zijn functievervulling, niet in redelijkheid zou zijn verzekerd.”*

Voor zover ons bekend is het Algemeen Rijksambtenarenreglement ook van toepassing op college- en raadsleden maar ontbreekt deze in de opsomming van bijlage 2, terwijl hierin toch duidelijk sprake is van een expliciete verbodsbepaling. Kunt u dit verklaren?

Nederland kent veel verschillende codes, reglementen, modelhandreikingen etc. met betrekking tot integriteit. Hoewel de formuleringen onderling wat kunnen verschillen is de strekking wat betreft belangenverstremgeling steeds hetzelfde: De persoonlijke belangen van een bestuurder mogen niet conflicteren met zijn publieke taak.

Dit betekent niet dat een bestuurder per definitie geen belangen mag hebben. Ook betekent dit niet per definitie dat een bestuurder zijn belang moet beëindigen zodra er raakvlakken ontstaan met zijn publieke functie. Er zijn legio voorbeelden waarbij een bestuurder bijvoorbeeld een dossier overdraagt aan een collega en/of niet deelneemt aan beraadslaging wanneer er dergelijke raakvlakken zijn.

Vragen van D66 naar aanleiding van het rapport van Berenschot:

- 1) Tijdens de toelichting op 20 april gaf de heer Van der Mark aan dat de ingewikkelde financiële transacties rondom Gemboxx, Innovum etc. kenmerkend zouden zijn voor de startup-omgeving. Hij gaf aan dat de heer Miedema hem dat had uitgelegd. Heeft Berenschot deze uitleg gecheckt bij andere partijen die zich bezig houden met startups, zoals in Utrecht incubators als UtrechtInc of HollandStartup bijvoorbeeld?

Uit de uitspraak van de heer Van der Mark mag niet worden afgeleid dat wij ons hier enkele baseerden op de toelichting van de heer Miedema. Het is algemene kennis dat het voor start-ups altijd een uitdaging is om financiering te organiseren, zeker wanneer het innovatieve business ideeën betreft. Niet alleen voor start-ups maar überhaupt in het bedrijfsleven is om juridische en financiële redenen niet ongebruikelijk dat samenwerking tussen partijen leidt tot de oprichting van nieuwe bv's, nv's of andersoortige ondernemingen.

- 2) Over de vervreemding van de aandelen Gemboxx door de heer Duindam:
  - a. Heeft Berenschot gevraagd waarom niet eerder al voor de optie van een stichting is gekozen, in plaats van in mei 2014?

Ja, hier hebben wij helaas niet meer duidelijkheid over kunnen krijgen dan wat beschreven staat in het rapport.

- b. De heer Miedema heeft in een email d.d. 11 december geschreven: *“Verder zou ik al zijn betrokkenheid bij dit initiatief bestempelen als initiator. Zodra het initiatief in mei 2014, na het verzoek van BZK aan Woerden om mee te doen, leek te slagen zijn de zakelijke relaties acuut en volledig doorsneden.”* Op welke wijze heeft u dit gewogen in uw analyse van de inzet en de intenties om opvolging te geven aan de mededeling aan de raad om onmiddellijk alle banden met Gemboxx te verbreken?

Zoals aangegeven in het antwoord op een vraag van Inwonersbelangen kunnen wij niet objectief uitspraken doen over intenties van personen. Wel constateren wij dat de heer Duindam ofwel de raad niet goed heeft geïnformeerd, dan wel de heer Duindam is niet al zijn afspraken nagekomen ten aanzien van het beëindigen van zijn relatie met GemBoxx.

- 3) In het rapport wordt gerefereerd aan een bepaling in de oprichtingsakte die betrekking heeft op het pandrecht (blz. 55). Dit leest als 1 bepaling. Is dat correct? En als het zo is, begrijpen wij dan goed dat de heer Duindam kort daarna afstand heeft gedaan van het pandrecht, hetgeen vermeld is in de tweede zin van die bepaling, maar dat hij verklaart niet op de hoogte te zijn van de eerste zin van de bepaling waarin het terugleverrecht wordt geregeld?

Dit is correct

- 4) Op blz. 19 van het rapport wordt gewag gemaakt van een heisessie waarin wordt besloten dat de heer Duindam bestuurlijk opdrachtgever zal zijn. Heeft Berenschot het college gevraagd of er notulen zijn van die bijeenkomst? Heeft Berenschot gevraagd van wie het initiatief hiervoor uitging en op welke wijze de relatie tussen Gemboxx en de heer Duindam daarbij is gewogen?

De heisessie met directie en college waar u aan refereert hebben geresulteerd in een directieplan welke door het college is vastgesteld. Het is niet duidelijk in hoeverre op de heidag de relatie tussen GemBoxx en de heer Duindam gewogen is bij het verdelen van de bestuurlijke verantwoordelijkheden. Wel is duidelijk dat op de heidag is vastgesteld dat de heer Duindam bestuurlijk opdrachtgever werd van de ICT coöperatie in oprichting.